

Συχνές ερωτήσεις: Νέοι κανόνες για βελτιωμένο φυτικό και δασικό αναπαραγωγικό υλικό

Brussels, 5 Ιουλίου 2023

1. Γιατί πρέπει να επανεξετάσουμε τη νομοθεσία της ΕΕ για το φυτικό και το δασικό αναπαραγωγικό υλικό;

Το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό (ΦΑΥ) είναι φυτικό υλικό (π.χ. σπόροι, μοσχεύματα, δέντρα, ρίζες και κόνδυλοι κ.λπ.) που χρησιμοποιείται για την **αναπαραγωγή άλλων φυτών**. Το δασικό αναπαραγωγικό υλικό (ΔΑΥ) αναφέρεται σε σπόρους, φυτά και μέρη ειδών δέντρων που χρησιμοποιούνται για τη **δημιουργία νέων δασών** και τη δενδροφύτευση.

Το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό υπόκειται σε αυστηρούς κανόνες της ΕΕ για την ποιότητα και την υγεία. Ωστόσο, οι κανόνες για το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό χρονολογούνται στο 1966 και πρέπει να αναθεωρηθούν ώστε να συμβαδίσουν με τις εξελίξεις στην επιστήμη, την καινοτομία, την τεχνολογία και την ψηφιοποίηση και παράλληλα να διασφαλίσουν την ύπαρξη υγιέστερων και βελτιωμένων φυτών και δέντρων υψηλής ποιότητας.

Οι επικαιροποιημένοι κανόνες θα εξασφαλίσουν **σταθερές αποδόσεις** με τη θωράκιση των νέων φυτικών ποικιλιών για το μέλλον, μέσω δοκιμών για χαρακτηριστικά που μπορούν να συμβάλουν σε μια πιο βιώσιμη παραγωγή αγροδιατροφικών προϊόντων. Οι σπόροι θα προσαρμοστούν επίσης καλύτερα στις πιέσεις της **κλιματικής αλλαγής**, θα είναι πιο **ανθεκτικοί στους επιβλαβείς οργανισμούς**, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στη μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων, και πιο **ανθεκτικοί στην ξηρασία**. Η αναθεώρηση θα διασφαλίσει την **επισιτιστική ασφάλεια** και θα συμβάλει στη διατήρηση της **γενετικής ποικιλομορφίας** των καλλιεργειών. Η πρόταση θα **μειώσει επίσης τον διοικητικό φόρτο**.

Με τον εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου, ο προτεινόμενος κανονισμός θα στηρίξει επίσης τον ευρωπαϊκό τομέα σπόρων, ο οποίος είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας στην παγκόσμια αγορά σπόρων (20 % της παγκόσμιας αγοράς με εκτιμώμενη αξία 7-10 δισ. ευρώ και 7.000 εταιρείες, κυρίως ΜΜΕ).

2. Τι προτείνει η Επιτροπή;

Σχετικά με το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό (ΦΑΥ)

Η πρόταση για το ΦΑΥ διατηρεί τις βασικές αρχές της ισχύουσας νομοθεσίας, σύμφωνα με τις οποίες οι νέες **ποικιλίες πρέπει να καταχωρίζονται και το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό να πιστοποιείται** πριν από τη διάθεση στην αγορά. Η **καταχώριση** αφορά την καταγραφή μιας νέας φυτικής ποικιλίας σε εθνικό κατάλογο μετά την επιβεβαίωση των χαρακτηριστικών της (π.χ. ότι είναι διαφορετική από άλλες ποικιλίες που διατίθενται στην αγορά). Η καταχώριση περιλαμβάνει επίσης δοκιμές νέων ποικιλιών για χαρακτηριστικά που μπορούν να συμβάλουν σε μια πιο βιώσιμη παραγωγή αγροδιατροφικών προϊόντων. Η **πιστοποίηση** αναφέρεται σε επιθεωρήσεις που διενεργούνται στους αγρούς στους οποίους παράγεται το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό και σε δοκιμές του φυτικού αναπαραγωγικού υλικού που συγκομίζεται από τους συγκεκριμένους αγρούς προκειμένου να επιβεβαιώνεται ότι μπορεί να διατεθεί στην αγορά.

Επιπλέον, η πρόταση για το ΦΑΥ:

- αυξάνει την ποικιλομορφία του φυτικού αναπαραγωγικού υλικού στην αγορά και των καλλιεργειών στους αγρούς, προσφέροντας περισσότερες επιλογές σε όλους τους τύπους γεωργών και χρηστών, και διευκολύνει τη διατήρηση αυτού του ποικιλόμορφου φυτικού αναπαραγωγικού υλικού. Η αύξηση της **αγροβιοποικιλότητας** των καλλιεργειών επιτυγχάνεται μέσω απλουστευμένων κανόνων για τις διατηρητέες ποικιλίες[1] και το ετερογενές υλικό[2], καθώς και μέσω ειδικών παρεκκλίσεων για τα δίκτυα διατήρησης σπόρων και την ανταλλαγή σπόρων σε είδος μεταξύ γεωργών·
- υποστηρίζει τη **βιολογική παραγωγή** με προσαρμοσμένους κανόνες για τις βιολογικές ποικιλίες[3].

- παρέχει περισσότερες επιλογές στους **ερασιτέχνες κηπουρούς**.

Σχετικά με το δασικό αναπαραγωγικό υλικό (ΔΑΥ)

Η πρόταση για το ΔΑΥ διατηρεί ομοίως τις αρχές της καταχώρισης των «μητρικών δέντρων» («βασικό υλικό») και της πιστοποίησης.

Θα βοηθήσει να διασφαλιστεί ότι το **κατάλληλο δέντρο φυτεύεται στο κατάλληλο μέρος**, έτσι ώστε τα δάση να προσαρμόζονται καλύτερα στις υφιστάμενες και μελλοντικές κλιματικές συνθήκες. Κατ' αυτόν τρόπο θα υποστηρίξει επίσης τον στόχο της ΕΕ για φύτευση 3 δισεκατομμυρίων νέων δέντρων έως το 2030.

Η αξιολόγηση των **χαρακτηριστικών βιωσιμότητας** των μητρικών δέντρων σημαίνει ότι τα δέντρα αυτά ελέγχονται για χαρακτηριστικά που συμβάλλουν σε αυξημένη ανθεκτικότητα των δασών, π.χ. αντοχή σε ασθένειες, καλύτερη προσαρμογή στις τοπικές κλιματικές και οικολογικές συνθήκες, δέντρα που αναπτύσσονται ικανοποιητικά χωρίς ενδείξεις καταπόνησης. Έτσι θα επιταχυνθεί η προσαρμογή των δασών στην κλιματική αλλαγή και, κατ' επέκταση, θα διασφαλιστεί η συνέχιση της παραγωγικότητάς τους στο μέλλον.

Οι κανόνες που διευκολύνουν τη **διατήρηση των δασικών γενετικών πόρων που απειλούνται με εξαφάνιση** θα ενισχύσουν τη γενετική ποικιλότητα των δέντρων.

Τα **εθνικά σχέδια έκτακτης ανάγκης** θα συμβάλουν στη διασφάλιση επαρκούς εφοδιασμού με δασικό αναπαραγωγικό υλικό για την αναδάσωση περιοχών που πλήττονται από ακραία καιρικά φαινόμενα, πυρκαγιές, εξάρσεις εμφάνισης επιβλαβών οργανισμών και άλλες καταστροφές.

Τέλος, τόσο στην πρόταση για το ΦΑΥ όσο και στην πρόταση για το ΔΑΥ δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στη βιωσιμότητα **και στις καινοτόμες** διαδικασίες παραγωγής, στα ψηφιακά εργαλεία και στις βιομηχανικές τεχνικές.

3. Πώς εντάσσονται οι προτάσεις στη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και στην Πράσινη Συμφωνία;

Η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» τόνισε ότι τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων βασίζονται στην **ασφάλεια και την ποικιλομορφία των σπόρων**. Οι γεωργοί πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ευρύ φάσμα σπόρων ποιότητας για φυτικές ποικιλίες προσαρμοσμένες στις πιέσεις της κλιματικής αλλαγής.

Η **πρόταση για το ΦΑΥ** καθιστά αυστηρότερες τις ισχύουσες **απαιτήσεις βιωσιμότητας**^[4] για την αποδοχή νέων βελτιωμένων ποικιλιών γεωργικών καλλιεργειών και αμπέλου και τις επεκτείνει στα οπωροφόρα φυτά και λαχανικά.

Επίσης, η πρόταση θα **διευκολύνει την πρόσβαση των διατηρητέων ποικιλιών στην αγορά**, ώστε να συμβάλει στη διατήρηση της γενετικής ποικιλομορφίας των καλλιεργειών.

Με τη θέσπιση προσαρμοσμένων κανόνων για ποικιλίες κατάλληλες για **βιολογική παραγωγή**, η πρόταση αναμένεται να συμβάλει στην επίτευξη του **στόχου** της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» για **βιολογική καλλιέργεια τουλάχιστον του 25 %** της γεωργικής γης της ΕΕ **έως το 2030**.

Η **πρόταση για το ΔΑΥ** στηρίζει την **προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή στη δασοκομία**. Βοηθά τους δασοκόμους να αντιμετωπίσουν τους κλιματικούς κινδύνους μέσω αυστηρότερων **κριτηρίων βιωσιμότητας** (π.χ. προσαρμογή στις τοπικές κλιματικές και οικολογικές συνθήκες) για την παραγωγή δασικού αναπαραγωγικού υλικού, καθώς και μέσω μέτρων για την προστασία των δασικών γενετικών πόρων που απειλούνται με εξαφάνιση. Η πρόταση θα στηρίξει τον στόχο της **ΕΕ για τη φύτευση τουλάχιστον 3 δισεκατομμυρίων επιπλέον δέντρων έως το 2030** στο πλαίσιο της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα. Τα **εθνικά σχέδια έκτακτης ανάγκης** θα εξασφαλίσουν επαρκή εφοδιασμό με δασικό αναπαραγωγικό υλικό για την αναδάσωση περιοχών που πλήττονται από ακραία καιρικά φαινόμενα και καταστροφές.

4. Ποιο ήταν το έναυσμα για την πρόταση της Επιτροπής;

Το Συμβούλιο ζήτησε από την Επιτροπή να εκπονήσει **μελέτη σχετικά με τις επιλογές της Ένωσης όσον αφορά την επικαιροποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας** για το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό και, εάν είναι απαραίτητο, να υποβάλει νομοθετική πρόταση.

Το αποτέλεσμα της μελέτης και η επακόλουθη εκτίμηση των επιπτώσεων κατέδειξαν την ανάγκη αντιμετώπισης των προκλήσεων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, τη βιοποικιλότητα και το κλίμα. Επισημάνθηκε επίσης η σημασία που έχουν η διασφάλιση ίσων όρων για τις επιχειρήσεις σε ολόκληρη την ΕΕ και η στήριξη της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας φυτικού/δασικού αναπαραγωγικού υλικού της ΕΕ.

5. Πώς ελήφθησαν υπόψη οι τεχνικές και επιστημονικές εξελίξεις στις προτάσεις;

Οι προτάσεις θα καταστήσουν δυνατή την αξιοποίηση των νέων επιστημονικών και τεχνικών εξελίξεων, όπως φαίνεται στα ακόλουθα παραδείγματα:

- Μπορούν να χρησιμοποιούνται **βιομοριακές τεχνικές** για την επαλήθευση της ταυτότητας της ποικιλίας των σπόρων που διατίθενται στο εμπόριο.
- Για την πρόληψη της απάτης μπορούν να χρησιμοποιούνται **ετικέτες με ψηφιακά χαρακτηριστικά** (π.χ. κωδικός QR).
- Μακροπρόθεσμα, οι προτάσεις επιτρέπουν την ψηφιοποίηση των συστημάτων καταχώρισης και πιστοποίησης μέσω της καταγραφής όλων των δραστηριοτήτων σε διαδικτυακή πλατφόρμα (σύμφωνα με τους στόχους της ευρωπαϊκής ψηφιακής στρατηγικής).

Τέλος, η δυνατότητα προσαρμογής των απαιτήσεων της νομοθεσίας στις επιστημονικές και τεχνικές εξελίξεις θα διασφαλίσει ότι η νομοθεσία παραμένει επίκαιρη.

6. Τι θα συμβεί με την ανταλλαγή σπόρων μεταξύ γεωργών;

Η πρόταση επιτρέπει στους γεωργούς να ανταλλάσσουν με άλλους γεωργούς σπόρους που δεν ανήκουν σε προστατευόμενες ποικιλίες. Ωστόσο, οι ανταλλαγές αυτές θα πρέπει να συμμορφώνονται πλήρως με τις βασικές απαιτήσεις σχετικά με την ποιότητα του φυτικού αναπαραγωγικού υλικού (θα πρέπει να είναι απαλλαγμένο από επιβλαβείς οργανισμούς και ελαττώματα).

Οι γεωργοί μπορούν επίσης να ανταλλάσσουν με άλλους γεωργούς μικρές ποσότητες σπόρων που έχουν φυλάξει από τη δική τους συγκομιδή. Αυτό τους βοηθά να διαχειρίζονται την ποικιλία των σπόρων στις εκμεταλλεύσεις τους.

7. Πώς θα επηρεάσει αυτή η μεταρρύθμιση τους ερασιτέχνες κηπουρούς;

Όπως οι γεωργοί, οι ερασιτέχνες κηπουροί μπορούν να αγοράζουν φυτικό αναπαραγωγικό υλικό, πιστοποιημένο ή μη πιστοποιημένο, διαφόρων τύπων καταχωρισμένων ποικιλιών, συμπεριλαμβανομένων των διατηρητέων και των βιολογικών ποικιλιών, ή φυτικό αναπαραγωγικό υλικό ετερογενούς υλικού.

Επιπλέον, οι ερασιτέχνες κηπουροί θα έχουν ακόμη περισσότερες επιλογές, καθώς θα έχουν επίσης πρόσβαση σε φυτικό αναπαραγωγικό υλικό που **δεν είναι πιστοποιημένο** και δεν ανήκει σε καταχωρισμένες ποικιλίες. Για να διασφαλιστούν η προστασία των καταναλωτών και η δυνατότητά τους να κάνουν συνειδητές επιλογές, το συγκεκριμένο φυτικό αναπαραγωγικό υλικό, το οποίο μπορεί να πωλείται μόνο σε ερασιτέχνες κηπουρούς, υπόκειται σε ειδικές απαιτήσεις: θα διαθέτει ειδική ετικέτα, θα περιέχεται σε μικρές συσκευασίες και θα υπόκειται σε βασικές απαιτήσεις ποιότητας.

Τέλος, οι ερασιτέχνες κηπουροί επιτρέπεται να πωλούν ή να ανταλλάσσουν μεταξύ τους φυτικό αναπαραγωγικό υλικό, εφόσον κάτι τέτοιο δεν γίνεται για εμπορικούς σκοπούς. Στην περίπτωση αυτήν, εξαιρούνται από τους κανόνες του συγκεκριμένου κανονισμού.

8. Τι θα συμβεί με τις βιολογικές ποικιλίες;

Με την παρούσα πρόταση διασφαλίζουμε τη **διαθεσιμότητα περισσότερων ποικιλιών για τη βιολογική γεωργία**. Η πρόταση για το ΦΑΥ θα θεσπίσει προσαρμοσμένους κανόνες καταχώρισης ποικιλιών για τις βιολογικές ποικιλίες (π.χ. δοκιμές σύμφωνα με τους κανόνες της βιολογικής γεωργίας).

Αυτοί οι προσαρμοσμένοι κανόνες θα επιτρέψουν την καταχώριση περισσότερων ποικιλιών που είναι κατάλληλες για βιολογική γεωργία και θα συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» για βιολογική γεωργία στο 25 % της γεωργικής γης.

9. Επηρεάζει η παρούσα πρόταση τα δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών και τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας;

Η πρόταση για το ΦΑΥ δεν θα έχει αντίκτυπο στα δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών και στα διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας καλύπτονται από τη [νομοθεσία για τα κοινοτικά δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών](#) και την [έννομη προστασία των βιοτεχνολογικών εφευρέσεων](#).

Για περισσότερες πληροφορίες

[Προτάσεις για το φυτικό και το δασικό αναπαραγωγικό υλικό](#)

[Ερωτήσεις και απαντήσεις σχετικά με το φυτικό και το δασικό αναπαραγωγικό υλικό](#)

[1] Οι διατηρητέες ποικιλίες έχουν καλλιεργηθεί υπό τοπικές αγροοικολογικές συνθήκες και, ως εκ τούτου, είναι καλά προσαρμοσμένες στις συνθήκες αυτές.

[2] Το ετερογενές υλικό έχει πολύ διαφορετικά χαρακτηριστικά που του δίνουν τη δυνατότητα να εξελίσσεται και να προσαρμόζεται σε μεταβαλλόμενες συνθήκες καλλιέργειας. Δεν είναι ποικιλία.

[3] Οι βιολογικές ποικιλίες είναι ποικιλίες που είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες παραγωγής υπό βιολογικές συνθήκες (δηλ. με περιορισμένη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων).

[4] Δοκιμή νέων ποικιλιών για χαρακτηριστικά που μπορούν να συμβάλλουν σε μια πιο βιώσιμη παραγωγή αγροδιατροφικών προϊόντων, για παράδειγμα ανθεκτικότητα στις ασθένειες και αντοχή στην ξηρασία.

QANDA/23/3567

Αρμόδιοι επικοινωνίας:

[Stefan DE KEERSMAECKER](#) (+32 2 298 46 80)

[Célia DEJOND](#) (+32 2 298 81 99)

Ερωτήσεις του κοινού: [Europe Direct](#) τηλεφωνικά [00 800 67 89 10 11](#) ή με [ηλεκτρονικό μήνυμα](#)